

28

Abril
2016

DIA INTERNACIONAL DE LA SALUT I LA SEURETAT EN EL TREBALL

LA SALUT EN EL TREBALL DEPÈN DE LLEIS FERMES, DE
CONTROLS RIGOROSOS I DE SINDICATS FORTS

28 Abril
2016

DIA INTERNACIONAL DE LA
SALUT I LA SEURETAT EN
EL TREBALL

El 2016 celebrem el vintè aniversari de l'entrada en vigor de la Llei de prevenció de riscos laborals (LPRL). En aquest període hem assistit al trànsit des de la seguretat i la higiene franquista fins a la prevenció de riscos emanada de la directiva marc europea. La generalització de l'activitat preventiva a les empreses, les polítiques públiques actives i la tasca dels recentment elegits delegats i delegades de prevenció van aconseguir, no sense pocs esforços, una millora de les condicions de treball, la qual es va traduir en un període d'acusat descens de la sinistralitat que es va perllongar des del 2000 fins al 2012. La Llei 31/1995 ha possibilitat passar d'un enfocament reactiu, de reparació del dany una vegada que es produeix, a un enfocament preventiu, amb l'objectiu fonamental d'aconseguir un estat de benestar integral de la persona treballadora.

No obstant això, l'aposta per polítiques d'ajust de marcat accent neoliberal com a alternativa de sortida a la crisi, especialment representades per les reformes laborals, van deteriorar de forma greu la negociació col·lectiva i l'exercici efectiu de drets, elements imprescindibles per a la salut i la seguretat en el treball. Aquestes dinàmiques han determinat una regressió de la prevenció a les empreses durant aquesta última legislatura i, no per casualitat, l'aprovació de la reforma laboral del Partit Popular el 2012 va coincidir amb el canvi de tendència de la sinistralitat. En aquests quatre anys de legislatura han mort 2.310 treballadores i treballadors, i des del 2012 fins al 2015 s'han acumulat increments del 8% en l'índex d'incidència per al conjunt de

sectors i el 9% per a la sinistralitat mortal. És inadmissible que, en ple segle XXI, morin més de 600 persones en un any pel fet d'exercir la seva tasca professional.

El debilitament de la negociació col·lectiva comporta la pèrdua de drets i la generalització d'unes relacions laborals marcades per la precarietat. Aquesta última característica es troba, sense cap mena de dubte, darrere de l'increment dels accidents de treball. El millor exemple d'això és el que ha succeït en els últims anys en el sector industrial, fins fa poc, paradigma de l'estabilitat en l'ocupació. En els dos últims anys, els nous contractes de durada inferior a una setmana han passat del 10% al 28%, i la sinistralitat mortal el 2015 en aquest mateix sector ha crescut en un 45%. Una alta rotació de contractes de tan curta durada impedeix garantir els drets d'informació i formació en els riscos i en les mesures preventives existents a l'empresa. D'altra banda, cada vegada és més freqüent i està més estesa la descentralització productiva entre les empreses espanyoles, fet que provoca una externalització dels riscos laborals cap a les persones autònomes i treballadores de pimes i subcontractes.

Però hi ha més factors que influeixen en el repunt dels accidents, i uns d'ells és la desigualtat. Entre el 2012 i el 2014, últim any de què disposem d'índexs d'incidència desagregades per sexe, la sinistralitat en els homes ha augmentat un 2,8%, mentre que en les dones l'increment ha arribat a un 12,3%, gairebé 10 punts de diferència. Les condicions de treball en les activitats i en els sectors més feminitzats han patit amb més rigor els efectes de la crisi i de les polítiques d'ajust. Això, unit a la manca

de polítiques eficaces d'igualtat de gènere, contribueix al deteriorament de la salut de les treballadores. Una dada per reforçar aquesta idea: des del 2013 el nombre de comunicats de malaltia professional amb baixa en dones és superior en termes absoluts al dels homes, tot i ocupar un volum menor de població.

Aquesta legislatura tampoc ha servit per solucionar el greu problema d'ocultació de malalties professionals, sobretot de les més greus i que comporten major sofriment a les persones afectades i a les seves famílies. El cas del càncer laboral és especialment sagnant: mentre que les estimacions més conservadores situen en 9.000 casos el nombre de nous diagnòstics anuals de càncer a Espanya atribuïbles a exposicions laborals, les mútues només n'han comunicat 23 el 2015, 19 d'ells per exposició a l'amiant. De manera similar, els trastorns produïts pels riscos psicosocials segueixen sense ser registrats, malgrat el seu increment a causa del deteriorament de les relacions laborals producte de la crisi. En definitiva, les malalties ocasionades pel treball s'acaben derivant als serveis públics de salut en lloc de derivar-se a les mútues. D'aquesta manera se n'infravalora el nombre, hi ha un augment de la despesa pública i es produeix una erosió de la prevenció perquè el que no existeix no es prevé.

Davant d'aquest panorama, en el marc del 28 d'Abril, Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball, i davant l'inici d'una nova legislatura, CCOO i UGT volem traslladar a la societat espanyola, i, en especial, als partits polítics, la necessitat de posar en marxa les transformacions necessàries per forçar un canvi de rumb en la prevenció de riscos laborals per adequar-la a la realitat laboral actual.

La LPRL segueix sent un instrument útil per a la salut laboral, però cal derogar totes les normes que han impedit que tots els col·lectius tinguin el mateix grau de protecció de la seva salut. Les reformes laborals han estès la precarietat, han instal·lat la por de perdre la feina, han individualitzat les relacions laborals, han dificultat l'exercici efectiu de drets i han aprofundit en la desigualtat.

S'ha de revertir la reforma del marc jurídic de les mútues, ja que suposa una nova retallada en els drets dels treballadors i treballadores, i només ha servit perquè aquestes envaïssin competències dels serveis públics i privatitzessin la gestió d'activitats que haurien de ser exclusives de la Seguretat Social. Cal frenar la creixent dualització del sistema públic de salut, una sanitat per a la població activa a través de les mútues i una altra per a la inactiva cada vegada més deteriorada, fet que suposa de facto un dels processos de privatització de la sanitat més intensos i desconeguts. Aquest procés s'ha agreujat amb la venda de les societats de prevenció de les mútues a grans grups privats, ja que s'ha monetitzat la salut laboral i s'ha desnaturalitzat la vigilància de la salut en el treball, el qual està passant de ser un dret dels treballadors i treballadores a esdevenir un mecanisme de control empresarial i d'ajust de plantilles.

Des de la publicació de la LPRL hem après que la mera aprovació d'una legislació adequada no garanteix la protecció sense l'existència de controls estrictes. Per això exigim a les administracions que intensifiquin les polítiques actives en matèria de prevenció dotant amb els suficients

mitjans econòmics i humans els organismes tècnics com l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball o els instituts autonòmics. La Inspecció de Treball ha d'incrementar les seves plantilles d'inspectors i subinspectors, reforçar i actualitzar la seva formació i dotar de personal el recentment creat cos de subinspectors especialitzats en salut i seguretat en el treball. I es fa més necessari que mai el ple desenvolupament de l'Estratègia espanyola de seguretat i salut en el treball 2015-2020, fent especial èmfasi en totes les qüestions relacionades amb malalties d'origen laboral.

I en el marc de l'empresa cal que es recuperin les inversions en prevenció i, sobretot, la centralitat de la negociació col·lectiva en les relacions laborals. La negociació col·lectiva està estretament lligada a la presència de sindicats als centres de treball, fet que constitueix la millor garantia per a l'exercici de drets i per a la protecció de la salut. És un fet que en els centres de treball en què hi ha presència sindical hi ha menor sinistralitat laboral i millors condicions de seguretat i salut. No obstant això, al nostre país hi ha un milió d'empreses amb menys de sis treballadors i treballadores en les quals treballen dos milions de persones

que no tenen dret a triar un delegat o delegada de personal i que disposen d'una estructura productiva basada en la petita i molt petita empresa, cosa que dificulta la implantació dels sindicats en una gran part del teixit productiu. Per això, de nou, tornem a reclamar l'establiment de la figura del delegat o delegada de prevenció territorial o sectorial que pugui accedir al control de les condicions de treball en aquestes empreses, amb les mateixes competències i garanties que determina la LPRL per als delegats i delegades de prevenció i amb l'objectiu d'assegurar l'exercici al dret a la salut i a la seguretat i els nivells de protecció a aquests treballadors i treballadores en els mateixos termes que a la resta de les empreses.

Com cada 28 d'Abril, Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball, UGT i CCOO recordarem les treballadores i els treballadors que van morir o van perdre la salut mentre es guanyaven la vida. Així mateix, ens comprometem a lluitar durant la resta de l'any per posar fi a la precarietat, a la desigualtat i a les injustes condicions de treball que es troben darrere dels accidents i les malalties d'origen laboral.

**LA SALUT EN EL TREBALL DEPÈN DE LLEIS FERMES, DE
CONTROLS RIGOROSOS I DE SINDICATS FORTS**

